

הָיוּ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבֵּר בְּלָעָם לְמִסָּר מֵעַל בֵּינִי וְגו'.
 הָא הָכָא עֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרִיזוֹת. סְהֵדוּתָא דְשִׁקְרָא,
 דְכִתְיִב וְיָדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן, וְדַעַת בְּהִמְתּוֹ לָא הָוָה יָדַע.
 קִלְקַל יַת דִּינָא, דְכִתְיִב לָךְ אִיעֲצָךְ. דְהָא בְּדִינָא
 קִיּוּמָא, וְיַהֲב עֵיטָא בִישָׂא לְאַבְנָאשָׂא, וְסָטָא מִן דִּינָא,
 וְאַמְלִיךְ בִּישִׁין עֲלֵייהוּ.

עָאֵל בְּתַחֲוּמָא דְלָאוּ דִּילִיָּה, דְכִתְיִב וְאַעֲל פֶּר וְאַיִל
 בַּמִּזְבֵּחַ, וְכִתְיִב אֶת שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחוֹת עֲרַכְתִּי.
 מִשְׁלַח מְדִינִים בֵּין אַחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם
 שְׁבַשְׁמִים. לְשׁוֹן הֲרַע, לָא הָוָה בְּעֲלָמָא כְּגִינִיָּה. קִלְלַת
 הַשָּׁם, דְכִתְיִב וְאַנְכִי אֶקְרָה כְּה. וְכִלְהוּ הָווּ בֵּיה. עֵינָא
 בִישָׂא כְּמָה דְאַתְמָר. וְכִלְא עַל הַהוּא נָהָר דִּישְׂרָאֵל,
 יַהֲב עֵינָו לְאַתְנָרָא בֵּיה. אֶרְצָא בְּנִי עֲמוּ, וְכִי לָא
 יָדַעְנָא דְאֶרְצָא בְּנִי עֲמוּ הִיא. אֶלָּא רָזָא דָּא, דְכָל בְּנֵי
 עֲמוּ מִתְדַבְּקִין בֵּיה וְהָא אַתְמָר.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

נִכְנָס בְּתַחֲוּם שְׁלֵא שְׁלוּ, שְׁכִתּוּב וְאַעֲל פֶּר
 וְאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ, וְכִתּוּב אֶת שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחוֹת
 עֲרַכְתִּי. מִשְׁלַח מְדִינִים בֵּין אַחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל
 לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים. לְשׁוֹן הֲרַע לָא הָיָה
 בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ. קִלְלַת הַשָּׁם, שְׁכִתּוּב וְאַנְכִי
 אֶקְרָה כְּה. וְכִלְס הָיוּ בוּ. עֵין רְעָה, כְּמוֹ
 שְׁנָאֵמָר. וְהַכֵּל עַל אוֹתוֹ נָהָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל נָתַן
 עֵינָו לְהַתְנַגּוֹת בוּ. אֶרְצָא בְּנִי עֲמוּ, וְכִי לָא

בְּוֹדָאֵי בְּבִלְעָם. אֲבָל גִּלּוּי עֲרִיזוֹת מִנֵּין?
 שְׁכִתּוּב (בַּמְדַּבֵּר לֹא) הֵן הִנְהָ הָיוּ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּדַבֵּר בְּלָעָם לְמִסָּר מֵעַל בְּהוּ וְגו'. הֲרִי פֶּאן
 עֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרִיזוֹת. עֲדוּת שִׁקְרָא –
 שְׁכִתּוּב וְיָדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן. וְדַעַת בְּהִמְתּוֹ לָא
 הָיָה יָדַע. קִלְקַל אֶת הַדִּין – שְׁכִתּוּב לָךְ
 אִיעֲצָךְ. שְׁהֲרִי בְּדִין עוֹמֵד, וְנָתַן עֲצָה רְעָה
 לְהוֹיָק, וְסָטָה מִהַדִּין, וְעֵצָא רְעוּת עֲלֵיהֶם.

וַיֵּרָא בִלְק בֶּן צִפּוֹר וְגו'. (במדבר כב) רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (משלי
 כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עֵין וְגו'. דָּא בִלְעָם,
 דְּבָרִיד לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. וְאַל תִּתְּאוּ לְמִטְעֲמוֹתָיו, דָּא
 בִלְק, דְּקוֹדֶשָׁא בְרִיד הוּא לָא אֲתֵרְעִי לְאֵינוֹן עֲלוֹנוֹן
 דְּאֲתִקִּין קַמִּיהּ.

תָּא חַיִּי, בְּשַׁעֲתָא דְחָמָא בִלְק דְּהָא סִיחּוֹן וְעוֹג
 אֲתִקְטְלוּ, וְאֲתִנְסִיבַת אֲרַעְהוֹן, חָמָא מַה חָמָא,
 דְּאִיהוּ אָמַר וַיֵּרָא. אֶלָּא חָמָא בְּחֻכְמָתָא דִּילִיָּה,
 דְּאִיהוּ, וְחֻמְשָׁה עֲלָאי דְּמַדִּין, וְעַמִּיָּה, נִפְלִין בִּידָא
 דִּישְׂרָאֵל. חָמָא, וְלֹא יָדַע, וְעַל דָּא אֶקְדִּים לְבִלְעָם,
 דְּחִילִיָּה בְּפוּמִיָּה, בְּנוֹנָא דִּישְׂרָאֵל דְּחִילִיָּהוֹן בְּפוּמִיָּהוֹן.

וְאַפִּילוּ בִלְעָם תָּאִיב תָּוָה יִתִּיר מִבִּלְק. וְחֵהִיא
 יְדִיעָא דְּאִיהוּ תָּוָה יָדַע, בְּלִילִיָּא תָּוָה יָדַע,
 בְּגִין דְּאֵינוֹן כְּתָרִין תִּתְּאִין וְחֻמְרִי, לָא שְׂכִיחוּ אֶלָּא

לשון הקודש

ועוג נהרגו וארצם נלקחה, ראה מה
 שראה, שהוא אמר וירא. אלא ראה
 בחכמתו שהוא, וחמשה עליוני מדין ועמו
 נופלים בידי ישראל. ראה ולא ידע. ועל
 זה הקדים לבלעם, שכחו בפיו, כמו
 שישאל כחם בפיהם.

ואפילו בלעם היה תאב יותר מבילק, ואותה
 ידיעה שהוא ידע היה יודע בלילה, משום

ידענו שהיא ארץ בני עמו? אלא סוד זה
 שכל בני עמו מתדבקים בו, והרי נתבאר.

וַיֵּרָא בִלְק בֶּן צִפּוֹר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (משלי
 כג) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עֵין וְגו' - זֶה בִלְעָם
 שְׁבִיד אֶת יִשְׂרָאֵל. וְאַל תִּתְּאוּ לְמִטְעֲמוֹתָיו -
 זֶה בִלְק, שֶׁקְדוּשׁ בְּרִיד הוּא לֹא הִתְרַצָּה
 לְאוֹתָן עוֹלוֹת שֶׁהִתְקִין לָפְנוּי.

בַּא וְרָאָה, בְּשַׁעָה שְׂרָאָה בִלְק שְׁסִיחּוֹן

בְּמִשְׁמְרָה רֵאשׁוּנָה דְּלִילְיָא, וְעַל דָּא הָוָה לֵיה
 אֲתָנָא, דְּהָאֵי גִיסָא, לְאַתְתְּכָרָא (דָּר"ו ע"א) תְּמָרֵי בְּהַדָּה
 בְּרִישָׁא דְּלִילְיָא.

וְאֵי תִימָא, הָא כְּתִיב וַיִּבֶן אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם לֵילָה.
 חָבִי הוּא וְדָאֵי, וְאוֹקִימָנָא הַהוּא מְמָנָא דְּמְמָנָא
 עֲלִייהוּ, וְהוּא הָוָה אֲתֵי לְקַבְּלֵיהּ. בְּגִוּוֹנָא דָּא (בראשית לא)
 וַיִּבֶן אֱלֹהִים אֶל לֶבֶן הָאֲרָמִי וְגו'. וְכִלְא חַד מְלָה.
 בְּגִין דָּא אִיתוּ אָמַר לְרַבְרַבִּי בְּלָק לִינּוּ פַּה הַלֵּילָה.

כִּיּוֹן דְּהָוָה אֲתֵי הַהוּא מְמָנָא, בְּלָעָם הָוָה אֲתֵי לְגַבִּי
 אֲתַנְיָה, וְעַבְד עוֹבְדֵיהּ, וְאָמַר מְלִי, וְכַדִּין אֲתָנָא
 אוֹדְעָא לֵיה. וְאִיתוּ אֲחֵי עוֹבְדָא לְמִשְׁרֵי עֲלוֹי הַהוּא
 רוּחָא. וּמְאֵי אֲחֵי. הוּא הָוָה יָדַע דְּתְמָרֵי שְׂטָאן
 וְשָׂרָאן בְּקַדְמֵיתָא דְּלִילְיָא, כְּדִין אֲחֵי עוֹבְדָא, וְקָאִים
 לְאַתְנֵיהּ בְּאַתָּר מְתַתְּקָן, וְעַבִּיד עוֹבְדוֹי וְסִדְר מְלוֹי.

לשון הקודש

וְגו'. וְהַכֵּל דְּכָר אַחַד. בְּגִלְל זֶה הוּא אָמַר
 לְגִדּוּלֵי בְּלָק לִינּוּ פַּה הַלֵּילָה.
 כִּיּוֹן שְׁהִיָּה בָּא אוֹתוּ מְמָנָה, בְּלָעָם הָיָה בָּא
 עַל אֲתוּנּוּ, וְעָשָׂה מַעֲשָׂהוּ וְאָמַר דְּבָרִים, וְאִז
 הָאֲתוּן הָיְתָה מוֹדִיעָה לוֹ, וְהוּא מְרָאָה מַעֲשָׂה
 לְהַשְׁרוֹת עֲלוֹי אוֹתָהּ רוּחַ. וּמַה הָרָאָה? הוּא
 הָיָה יוֹדַע שְׁחִמּוּרִים מְשׁוּטְטִים וְשׁוּרִים
 בְּתַחֲלַת הַלֵּילָה, וְאִז הָרָאָה מַעֲשָׂה וְהַעֲמִיד

שְׁאוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים וְחִמּוּרִים לֹא
 נִמְעָאִים אֲלָא בְּמִשְׁמְרָה הָרֵאשׁוּנָה שֶׁל
 הַלֵּילָה, וְלֶכֶן הָיְתָה לוֹ אֲתוּן שֶׁל צַד זֶה,
 לְהַתְּחַבֵּר חִמּוּרִים אִתָּהּ בְּרֵאשִׁית הַלֵּילָה.
 וְאִם תֹּאמַר, הָרִי כְּתוּב וַיִּבֶן אֱלֹהִים אֶל
 בְּלָעָם לֵילָה? כִּךְ זֶה בְּרֵאשִׁי. וּבְאַרְנֹנ, אוֹתוּ
 מְמָנָה שְׁמָמְנָה עֲלֵיהֶם, וְהוּא בָּא לְמוּלוֹ. בְּגִין
 זֶה, (בראשית לא) וַיִּבֶן אֱלֹהִים אֶל לֶבֶן הָאֲרָמִי

וְכִדְרִין הָוּה אָתִי מָאן דְּאָתִי, וְאוֹדַע לִיה עַל יְדָא
דְּתַהִיא אֶתּוֹן.

כִּיּוֹן דְּלִילִיא תַד אָמַר לִיה לֹא תִלְךְ עִמָּהֶם, מָאִי
טַעֲמָא תָב תְּנַיִינוֹת לְהֵאִי. אֶלָּא אֵינוֹן בְּרִשׁוֹתָא
דְּלַעִילָא קַיִימִי, וְהָא תְנִינֵן, בְּדֶרְךְ שְׂאָדָם רוּצָה לְלַבֵּת
בְּה מוֹלִיכִין וְכוּ'. בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, לֹא תִלְךְ עִמָּהֶם.
כִּיּוֹן דְּחָמָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּרַעוּתָא הוּא לְמִיתָךְ.
אָמַר לִיה קוּם לִךְ אִתָּם וְאֵךְ אֵת הַדְּבַר וְגו'. מָה
עֲבַד בְּלָעָם כָּל הַהוּא לִילִיא הָוּה מְהַרְהַר וְאָמַר וּמָה
אֵן הוּא יִקְרָא דִילִי, אִי בְּקַטוּרָא אַחְרָא אֶתְקַטְרָנָא.
אַשְׁנַח כָּל הַהוּא לִילִיא בְּחַרְשׁוֹי, וְלֹא אֲשַׁבַּח סְטָרָא,
דִּיהֵא הוּא בְּרִשׁוֹתֵיהּ, אֶלָּא מְסֻטְרָא דְאַתְנֵיהּ.

וְהֵינֵנו דְּאָמַר רַבִּי יַצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאַלְיִן
כְּתָרִין תַּתְּאִין אֵית יְמִינָא וְאֵית שְׂמָאלָא.

לשון הקודש

בְּרִיךְ הוּא שְׂרַצוֹנוּ לְלַבֵּת, אָמַר לוּ, קוּם לִךְ
אִתָּם וְאֵךְ אֵת הַדְּבַר וְגו'. מָה עָשָׂה בְּלָעָם כָּל
אוֹתוֹ הַלִּילָה? הָיָה מְהַרְהַר וְאוֹמֵר: וְאֵיפֹה
הוּא הַכְּבוֹד שְׁלִי? הָאֵם בְּקִשְׁר אַחַר
הַתְּקַשְׁרִית? הַשְּׁגִיחַ כָּל אוֹתוֹ הַלִּילָה בְּכִשְׁפֵי
וְלֹא מִצָּא צַד שִׁיחֵיהּ הוּא בְּרִשׁוֹתוֹ, אֶלָּא
מִצַּד אֶתּוֹנוּ.

וְהֵינֵנו מַה שְׂאָמַר רַבִּי יַצְחָק אָמַר רַבִּי

אֵת אֶתּוֹנוּ בְּמָקוֹם מְתַקֵּן, וְעָשָׂה מַעֲשָׂהוּ וְסִדֵּר
דְּכַרְוִי. וְאֵז הָיָה בָּא מִי שְׂבָא, וְהוֹדִיעַ לוֹ עַל
יְדֵי אוֹתָהּ הָאֶתּוֹן.

כִּיּוֹן שְׁלִילָה אַחַד אָמַר לוֹ לֹא תִלְךְ עִמָּהֶם,
מִדּוּעַ שָׁב פַּעַם שְׁנִית לָזֶה? אֶלָּא הֵם בְּרִשׁוֹת
עֲלִיוֹנָה עוֹמְדִים, וְהֵרִי שְׁנִינֵנו, בְּדֶרְךְ שְׂאָדָם
רוּצָה לְלַבֵּת, בְּה מוֹלִיכִין וְכוּ'. בְּהַתְּחִלָּה
כְּתוּב לֹא תִלְךְ עִמָּהֶם. כִּיּוֹן שְׂרָאָה הַקְּדוּשׁ

מִסְטָרָא דִּימִינָא חֲמָרִי, כְּמָה דְאֻקִּימָנָא. וּמִסְטָרָא
 דְשִׁמְאֵלִי אֲתָנִי. וְתֵאנָא, עֲשָׂרָה אֵינוֹן לִימִינָא, וְעֲשָׂרָה
 לְשִׁמְאֵלָא. וְדָא הוּא דְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, יוֹסֵף כִּד
 אֲתַפְרֹשׁ מֵאֲבוּי, יָדַע בְּתַכְמָתָא דְלְעִילָא, בְּרִזָּא
 דְכַתְרִין קַדִּישִׁין עֲלָאִין. פִּינֹן דִּתְהוּה בְּמַצְרִים, אֹלִיף
 בְּהֵיחֵא חֲכַמְתָּא דְלַהוֹן, בְּאֵינוֹן כְּתָרִין תַּתְּאִין, הֵיךְ
 אֲחִידֵן אֵינוֹן דִּימִינָא, וְאֵינוֹן דְשִׁמְאֵלָא. עֲשָׂרָה דִּימִינָא
 וְעֲשָׂרָה דְשִׁמְאֵלָא חֲמָרִי וְאֲתָנִי. וּבְגִין כִּד רָמֵז לְאֲבוּי
 מְמָה דְאֹלִיף תַּמָּן, דְכַתִּיב (בְּרֵאשִׁית מ"ה) וּלְאֲבוּי שְׁלַח
 כּוֹזֵאת עֲשָׂרָה חֲמוּרִים וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵינוֹן דִּימִינָא כְּלִילָן כְּלָהוּ בְּחַד,
 דְאֶקְרִי חֲמוּ"ר. וְהֵאֵי הוּא תְהוּא חֲמוּר,
 דְכַתִּיב, (דְּבָרִים כ"ב) לֹא תַחְרוֹשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמוּ"ר יַחְדָּיו.
 וְהֵאֵי הוּא חֲמוּר, דְזַמִּין מְלַכָּא מְשִׁיחָא לְמַשְׁלַט עָלֵיהּ,
 כְּמָה דְאֻקִּימָנָא. וְאֵינוֹן דְשִׁמְאֵלָא, כְּלִילָן כְּלָהוּ בְּחַד

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

וְאַלְהָ שֶׁל שְׂמַאל. עֲשָׂרָה שֶׁל יְמִין וְעֲשָׂרָה שֶׁל
 שְׂמַאל חֲמוּרִים וְאַתּוֹנוֹת. וּמְשׁוּם זֶה רָמֵז
 לְאֲבוּי מְמָה שֶׁלְמַד שָׁב, שְׁכַתוּב (שם מ"ח)
 וּלְאֲבוּי שְׁלַח כּוֹזֵאת עֲשָׂרָה חֲמוּרִים וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלוֹן שֶׁל יְמִין כְּלוּלִים בְּלָם
 בְּאֶחָד שֶׁנִּקְרָא חֲמוּ"ר. וְהוּא אוֹתוֹ חֲמוּר
 שְׁכַתוּב (דְּבָרִים כ"ב) לֹא תַחְרוֹשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמוּ"ר
 יַחְדָּיו. וְהוּא חֲמוּר שְׁעֵתִיד מְלַךְ הַמְּשִׁיחַ לְשִׁלַּט

יְהוּדָה, בְּכַתְרִים תַּתְּחַתּוֹנִים הִלְלוּ יֵשׁ יְמִין
 וְיֵשׁ שְׂמַאל. מְצַד יְמִין חֲמוּרִים, כְּפִי שְׂבָאֲרֵנוּ,
 וּמְצַד שְׂמַאל אֲתוֹנוֹת. וְשִׁנְיֵנוּ, עֲשָׂרָה הֵם
 לְיְמִין, וְעֲשָׂרָה לְשְׂמַאל. וְהוּוּ שְׂאֲמַר רַבִּי יוֹסִי,
 יוֹסֵף כִּד שֶׁנִּפְרַד מֵאֲבוּי יָדַע בְּתַכְמָה הַעֲלִינָה
 בְּסוּד כְּתָרִים קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים. פִּינֹן שְׁהֵי
 בְּמַצְרִים, לְמַד בְּאוֹתָהּ חֲכָמָה שְׁלָהֶם בְּאוֹתָם
 כְּתָרִים תַּתְּחַתּוֹנִים, אֵיךְ אֲחֻזִּים אֵלָה שֶׁל יְמִין

דְּאֶקְרִי אֶתּוֹן, דְּהָא מְסֻטְרָהָא נְפִיק עִירָה, קְטְרוּנָא
 דְּדַרְדְּקִי, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא. וְהִינּוּ דְכְּתִיב, (זכריה ט) עֲנִי
 וְרוּכַב עַל חֲמֹר וְעַל עִיר בֵּן אֶתְנֹת, אֶתְנֹת חֶסֶר,
 עֲשֶׂרָה דְכְּלִילָן בְּחֹד.

וְדָא הוּא דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָאי דְכְּתִיב, (בראשית מט)
 אֶסְרִי לְגַפְּנֵי עִירָה. אֶסְרִי לְגַפְּנֵי, זְמִין קְדָשָׁא
 בְּרוּךְ הוּא לְקִשְׁרָא בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּאֶקְרוּן גַּפְּנֵי.
 עִירָה. דְּאִיהוּ קְטִינָזְרָא דִּילְהוֹן, וּבְגִין דְּאֶקְרוּן שׁוּרְק,
 דְכְּתִיב, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיד שׁוּרְק. בְּנִי אֶתְנוּ, הַהוּא
 דְנְפִיק מְסֻטְרָא דְהָאִי אֶתּוֹן.

וְהֵינִי י' מִימֵינָא, וְי' מְשֻׁמְאָלָא, וְאֶתְכְּלִילָן בְּהֵינִי תִירִי,
 כְּלָא אֵינּוֹן מְשֻׁתְכְּחִי בְּקַסָּם. וְאִית עֲשֶׂרָה
 אַחְרָנִין דִּימֵינָא וְעֲשֶׂרָה דְשְׁמַאָלָא, דְמְשֻׁתְכְּחִי בְּנַח"ש.
 וְעַל דָּא כְּתִיב, כִּי לֹא נַחֵשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם

לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקִשֵׁר מְשׁוּם שְׁיִשְׂרָאֵל
 נְקָרְאוּ גַפְּנֵי. עִירָה, שְׁהוּא קְטְרוּן שְׁלֵהֶם,
 וּמְשׁוּם שְׁנִקְרָאִים שׁוּרְק, שְׁכְּתוּב (ירמיה ב)
 וְאַנְכִי נִטְעַתִּיד שׁוּרְק. בְּנִי אֶתְנוּ, אוֹתוֹ שְׁיִצְא
 מִצֵּד הָאֶתּוֹן הַזֶּה.

וְאֵלּוּ עֲשֶׂרָה מִימֵין וְעֲשֶׂרָה מְשֻׁמְאָל, וְנִבְלָלִים
 בְּשָׁנִים הָאֵלֶּה, כְּלָם נִמְצְאִים בְּקַסָּם. וְיִישׁ
 עֲשֶׂרָה אַחְרִים שֶׁל זְמִין וְעֲשֶׂרָה שֶׁל שְׁמַאָל

עֲלִיו, כְּמוֹ שְׁבַאֲרֵנוּ. וְאוֹתָם שֶׁל שְׁמַאָל
 כְּלוּלִים כְּלָם בְּאַחַד שְׁנִקְרָא אֶתּוֹן, שְׁהִירִי
 מִצֵּדָה נְקָרָא עִירָה, מְקַמְרַג הַתִּינּוּקוֹת, כְּמוֹ
 שְׁבַאֲרֵנוּ. וְהִינּוּ שְׁכְּתוּב (זכריה ט) עֲנִי וְרוּכַב עַל
 חֲמֹר וְעַל עִיר בֵּן אֶתְנֹת. אֶתְנֹת חֶסֶר. עֲשֶׂרָה
 שְׁכְּלוּלִים בְּאַחַד.

וְזַחַו שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַהוּ שְׁאָמַר (בראשית
 מט) אֶסְרִי לְגַפְּנֵי עִירָה? אֶסְרִי לְגַפְּנֵי, עֲתִיד

בְּיִשְׂרָאֵל. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין כִּי יֵי אֱלֹהֵי עַמּוֹ. מִסְטָרָא
 דְּנִחַ"שׁ, נֶפֶק שׁו"ר, מִסְטָרָא דְקַס"ם, נֶפֶק חֲמו"ר. וְדָא
 הוּא שׁוֹר וְחֲמוֹר, וְעַל דָּא בְלָעָם, בִּינּוֹן דִּידַע דְּאִתְקַשְׁר
 בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא, וְאָמַר לִיה אַךְ אֵת הַדָּבָר וְגו'.
 אֲבֵאִישׁ לִיה, וְאָמַר, וּמָה אֵן הִיא יִקְרָא דִילִי. מִיָּד
 אֲסַתְּבַל בְּחַרְשׁוֹי, וְלֹא אֲשַׁבַּח דִּיהָא בְּרִשׁוּתֵיה, אֲלֵא
 תַּאי אַתּוֹן.

מִיָּד (במדבר כ"ב) וַיָּקָם בְּלָעָם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבוֹשׁ אֶת אֶתְוֹנוֹ
 לְמַעַבְד רַעוּתֵיהָ בָּהּ, וַרְעוּתָא דְבָלֶק. וְעַל דָּא
 וַיַּחַר אַף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא. הוּא דִּיִּיקָא, דְּאֲפִיק
 גְּרַמִּיה מִרִשׁוּתֵיה, מִמָּה דְאָמַר לִיה וְאָךְ אֵת הַדָּבָר
 וְגו'. תָּא חֲזִי דְהָכִי הוּא, דְהָא בְּקַדְמִיתָא יָתֵב לִיה
 רִשׁוּתָא, וְאָמַר קוּם לְךָ אַתֶּם, הַשְׁתָּא דְהָוָה אֲזִיל,
 אֲמַאי וַיַּחַר אַף אֱלֹהִים. אֲלֵא בְגִין דְּהוֹלֵךְ הוּא, הוּא
 בְּרִשׁוּתֵיה דִּילִיה, לְנִפְקָא מִתְּהוּא דְאָמַר לִיה וְאָךְ
 אֵת הַדָּבָר.

 לשון הקודש

מָצָא שִׁיחֵיה בְּרִשׁוּתוֹ, רַק אַתּוֹן זו.
 מִיָּד - וַיָּקָם בְּלָעָם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבוֹשׁ אֶת אֶתְוֹנוֹ,
 לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ בָּהּ וַרְצוֹן בְּלֶק. וְעַל זֶה,
 וַיַּחַר אַף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא. הוּא דְּנִקָּא,
 שֶׁהוֹצִיא עֲצָמוֹ מִרִשׁוּתוֹ, מִמָּה שֶׁאָמַר לוֹ וְאָךְ
 אֵת הַדָּבָר וְגו'. בֵּא תִרְאֶה שֶׁכָּךְ הוּא, שֶׁחֲרִי
 בְּהַתְחַלָּה נִתֵּן לוֹ רִשׁוּת, וְאָמַר קוּם לְךָ אַתֶּם.

שְׁנַמְצָאִים בְּנִחַ"שׁ. וְלָכֵן כְּתוּב כִּי לֹא נִחַשׁ
 בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? בְּגַלְל
 כִּי ה' אֱלֹהֵי עַמּוֹ. מִצַּד הַנִּחַ"שׁ יֵצֵא שׁו"ר,
 מִצַּד הַקַּס"ם יֵצֵא חֲמו"ר, וְזֶהוּ שׁוֹר וְחֲמוֹר. וְעַל
 זֶה בְלָעָם, בִּינּוֹן שִׁידַע שְׁנִקְשְׁר בְּרִשׁוּת אַחְרָת,
 וְאָמַר לוֹ אַךְ אֵת הַדָּבָר וְגו' - הוֹיֵק לוֹ, וְאָמַר,
 וַאֲפֹה כְּבוֹדִי? מִיָּד הַסְתַּבַּל בְּכַשְׁפּוֹי וְלֹא

אָמַר לִיָּה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (דף ר"ז ע"ב) רָשָׁע, אֵת מִתְקַן
 וּמְזִירָו זַיִּינְךָ לְנַפְקָא מִן רִשׁוּתֵי, תַיִידָ אַנְתָּ
 וְאַתְנָךְ בְּרִשׁוּתֵי תְהוּזִין. מִיַּד וַיִּתְיַצֵּב מִלְּאָךְ יִי. מָאִי
 וַיִּתְיַצֵּב. אָמַר רַבִּי אַבָּא, נָפַק וְקָאִים בְּאוּמָנוּתָא
 אַחְרָא, מְאוּמָנוּתָא דִּילִיָּה, דְּהָאִי מִלְּאָכָא דְרַחֲמֵי הוּהִי.
 וְהֵינֵנו דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תַּיִיבִיא מְהַפְכֵי רַחֲמֵי
 לְדִינָא. לְשַׁטָּן לֹו, דְּהָא לָא אוּמָנוּתָא דִּילִיָּה הוּהִי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לָא שְׁנֵי מִלְּאָכָא, וְלָא נָפַק
 מְאוּמָנוּתָא דִּילִיָּה, אֶלָּא בְּגִין דְּהוּהִי הָאִי
 מִלְּאָכָא מְסַטְרָא דְרַחֲמֵי, וְקָאִים לְקַבְּלִיָּה, סְתִיר
 חֲכַמְתָּא דִּילִיָּה, וְקַלְקַל רְעוּתִיָּה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב
 לְשַׁטָּן לֹו. לֹו הוּהִי שְׁטָן, וְאַשְׁתִּיבַח שְׁטָן, אַבְּל לְאַחְרָא
 לָא הוּהִי שְׁטָן.

לשון הקודש

שמלאך זה הנה של רחמים. והינו מה שאמר
 רבי שמעון, רשעים מהפכים רחמים לדין.
 לשטן לו, שהרי לא היתה אמונתו.

אמר רבי אלעזר, לא שנה המלאך ולא יצא
 מאמונתו, אלא משום שמלאך זה הנה מצד
 רחמים ועמד ממולו, סתר את חכמתו וקלקל
 רצונו. והו שכתוב לשטן לו. לו הנה לשטן,
 ונמצא שטן, אבל לאחר לא הנה שטן.

עבשו שהיה הולך, למה ויחר אף אלהים?
 אלא משום שהולך הוא, הוא ברשותו,
 להוציא מאותו שאמר לו ואך את הדבר.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, רשע, אתה
 מתקן ומזיר כלי זינד לצאת מרשותי - תייד,
 אתה ואתנך תהיו ברשותי. מיד - ויתיצב
 מלאך הי. מה זה ויתיצב? אמר רבי אבא,
 יצא ועמד באמונת אחרת מאמונתו,

תִּאֲנָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּמְהַ חַפִּים הָוָה בְּלָעָם
 בְּחֵרְשׁוֹ, עַל כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא, דְּהָא בְּשַׁעְתָּא
 דְּאַשְׁכַּח, לְאַשְׁכַּחַא עֵיטָא לְנַפְקָא מִרְשׁוּתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, מִתְהִיא מְלָה דְכְּתִיב, וְאֵךְ אֶת הַדָּבָר וְגו'.
 אֶסְתַּבֵּל בְּחֵרְשׁוֹ, וְלֹא אֲשַׁכַּח בַּר תְּהִיא אֶתוֹן, מַה
 כְּתִיב, וַיַּחְבּוֹשׁ אֶת אֶתוֹנוֹ, אֲמַעִין לָהּ בְּכָל חֵרְשׁוֹן,
 וּבְכָל קְסָמִין דְּהָוָה יַדְעֵי, וְאַעִיל בָּהּ, וְאַכְלִיל לָהּ
 מִכְּלָהּוּ, בְּגִין לְמִילֵט לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. מִיָּד וַיַּחַר אַף
 אֱלֹהִים בִּי הוֹלֵךְ הוּא. הוּא דְיִיקָא כְּמַה דְאַתְמַר. מַה
 עֲבַד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶקְדִים לְמִלְאַכָּא דְרַחֲמֵי.
 לְקַיְימָא לְקַבְּלֵיהּ, וַיִּסְתִּיר חֵרְשׁוֹ וְקַסְמוֹי.

וְהָא חַזִּי, דְעַד הַשְׁתָּא לֹא כְּתִיב יי וְלֹא אֶתְחַזִּי
 בְּקַסְמוֹי וְחֵרְשׁוֹי. וְהָא אוּקְמוּתָהּ. וְהַשְׁתָּא כִּיּוֹן
 דְאַתְקִין אֶתְגִּיהּ, וְזִרְזָה בְּתַקּוּנֵי חֵרְשׁוֹי, בְּסִטְרָא דְדִינָא
 לְמִילֵט לְיִשְׂרָאֵל, אֶקְדִים קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִלְאַכָּא

לשון הקודש

את ישראל. מיד – ויחר אף אלהים כי הולך
 הוא. וְנִקָּא הוּא, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר. מַה עֲשֶׂה
 הקדוש ברוך הוא? הקדים מלאך של רחמים
 לעמד ממולו, וַיִּסְתִּיר בְּשַׁפְּיוֹ וְקַסְמוֹי.

ובא וראה, שְׁעַד עֲכָשׁוּ לֹא כְּתוּב ה', וְלֹא
 נִרְאָה בְּקַסְמוֹי וּבְכַשְׁפּוֹי, וְהָרִי פְּרֻשׁוּהּ.
 ועכשו, כִּיּוֹן שְׁהַתְקִין אֶת אֶתוֹנוֹ וְזִרְזָה
 בתקוני כשפיו בצד הדין לקלל את ישראל,

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּמְהַ חָכֵם הָיָה
 בְּלָעָם בְּכַשְׁפּוֹי עַל כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׁהָרִי
 בְּשַׁעַה שְׁהַשְׁגִּית לְמַצָּא עֲצָה לְצַאת מִרְשׁוֹת
 הקדוש ברוך הוא מאותו דְבַר, שְׁכַתוּב וְאֵךְ
 אֶת הַדָּבָר, הֶסְתַּבֵּל בְּכַשְׁפּוֹי וְלֹא מַצָּא פְּרֻט
 לאותה אֶתוֹן, מַה כְּתוּב? וַיַּחְבּוֹשׁ אֶת אֶתוֹנוֹ.
 הֲטַעֵן אוֹתָהּ בְּכָל הַכַּשְׁפִּים וּבְכָל הַקַּסְמִים
 שִׁדְעֵי, וְהַכְּנִים בָּהּ וְהַכְּלִילָהּ מִכֻּלָּם כְּדִי לְקַלֵּל

דְּרַחְמֵי לְקַבְּלֶיהָ, וּבִשְׂמַא דְרַחְמֵי, בְּגִין לְסַתּוֹר חֲכֻמָּתָא
 דִּילֵיהָ, וּלְאַסְטָאָה לְאַתְנִיָּה מִהֵוּא אֲרַחָא, כְּמָה
 דְּכַתִּיב, וַתַּטּ הָאֶתּוֹן מִן הַדְּרֹךְ. מִן הַדְּרֹךְ דִּיִּיקָא. וְעַל
 דָּא לֹא כְּתִיב וַיִּתְּצַב מִלְּאֲךָ הָאֱלֹהִים, וַיַּעֲמֵד מִלְּאֲךָ
 הָאֱלֹהִים, אֲלֵא מִלְּאֲךָ יי דְרַחְמֵי.

אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְשָׁע, אֵת אֲטַעְנַת לְאַתְנָךְ
 בְּתַרְשָׁךְ, כְּכֻמָּה סְטְרֵי דְדִינֵי לְקַבֵּל פְּנֵי. אָנָּא
 אַעֲבֵר טְעוּנָךְ, וַיַּהֲפֹךְ מֵאַרְחָא דָּא, מִיַּד אֲקֻדִים
 מִלְּאֲכָא דְרַחְמֵי לְשַׁטָּן לֹו. לֹו דִּיִּיקָא. כְּמָה דְאַתְמַר.

וַתִּרְאֵה אֶתְּוֹן אֵת מִלְּאֲךָ יי וְגו'. (במדבר כב) אָמַר רַבִּי
 יִצְחָק, וְכִי אֲמַאי חֲמָאת הִיא, וּבִלְעָם דִּתְהוּה
 חֲכִים כָּל כֶּךָ לֹא חֲמָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חָם וְשָׁלוֹם
 דִּתְהוּא רְשָׁע יִסְתַּכַּל בְּחִיזוֹ קְדִישָׁא. אָמַר לֵיהָ, אִי
 חֲכִי, הָא כְּתִיב נוֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם. אָמַר לֵיהָ לֹא

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

– אֲנִי אַעֲבִיר אֵת הַמַּטְעֵן שֶׁלְּךָ וַיַּהֲפֹךְ מִדְּרֹךְ
 זֶה. מִיַּד הַקְּדוּשִׁים מִלְּאֲךָ רַחֲמִים לְשַׁטָּן לֹו. דְּוָקָא
 לֹו, כְּמוֹ שְׁנַתְּכָאָר.

וַתִּרְאֵה אֶתְּוֹן אֵת מִלְּאֲךָ ה' וְגו'. אָמַר רַבִּי
 יִצְחָק, וְכִי לְמָה רָאִתָּה הִיא, וּבִלְעָם שֶׁהִיא
 חֲכִים כָּל כֶּךָ לֹא רָאָה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חָם
 וְשָׁלוֹם שְׂאוֹתוֹ רְשָׁע יִסְתַּכַּל בְּמַרְאֵה קְדָשׁ.
 אָמַר לֹו, אִם כֶּךָ, הֲרִי כְּתוּב נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם!
 אָמַר לֹו, לֹא שְׂמַעְתִּי בְּזֶה דְבָר, וְלֹא אִמַּר.

הַקְּדוּשִׁים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת מִלְּאֲךָ הַרַחֲמִים
 לְמוֹלוֹ, וּבִשְׁם הַרַחֲמִים, כְּדִי לְסַתּוֹר חֲכֻמָּתוֹ
 וּלְהַטּוֹת אֵת אֶתּוֹנוֹ מֵאוֹתוֹ הַדְּרֹךְ, כְּמוֹ
 שְׁכַתּוּב וַתַּטּ הָאֶתּוֹן מִן הַדְּרֹךְ. דְּוָקָא מִן
 הַדְּרֹךְ. וְעַל זֶה לֹא כְּתוּב וַיִּתְּצַב מִלְּאֲךָ
 הָאֱלֹהִים, וַיַּעֲמֵד מִלְּאֲךָ הָאֱלֹהִים, אֲלֵא מִלְּאֲךָ
 ה', שֶׁל רַחֲמִים.

אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְשָׁע, אֵתְּהָ הַטְּעַנָּת
 אֵת אֶתּוֹנְךָ בְּכַשְׂפִּיךָ בְּכֻמָּה צְדִדֵי דִין מוֹל בְּנֵי

שְׁמַעְנָא בְּהָא מִיּוֹדֵי וְלֹא אִימָא. אָמַר לִיה אֲנָא
 שְׁמַעְנָא, דְּכַד תָּוּה אַצְטְרִיךְ לְאַסְתְּפֻלָּא, תָּוּה נְפִיל
 וְחָמִי. וְהַשְׁתָּא לָא אַצְטְרִיךְ לְאַסְתְּפֻלָּא.

אָמַר לִיה, אִי חָבִי, בְּדַרְגָּא עֲלָאָה יִתִּיר תָּוּה עַל כָּל
 נְבִיאֵי מְהִימְנוּתָא, דְּאִיתוּ גְלוּי עֵינִיב, חָמִי
 וְאַסְתְּפֻל בִּיקְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָא רַבִּי שְׁמַעוֹן
 אָמַר, בְּלָעָם בְּחַרְשׁוֹי, תָּוּה יַדַּע בְּאֵינּוֹן פְּתָרִין תַּתְּאִין
 דְּלִתְתָּא, כְּמָה דְכְּתִיב, (יהושע יג) וְאֵת בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר
 הַקּוֹסֶם, קוֹסֶם קְרִיִּיה קְרָא, דְּטַנוּפָּא דְטַנוּפִי, הֵיךְ
 יִסְתְּפֻל בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיה. וְעוֹד, הָא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 בְּחִיזוֹ חַד דְּחָזָא לְפּוּם שְׁעֵתָא, דְּכְתִיב וַיִּגַּל יְיָ אֶת
 עֵינָי בְּלָעָם, אֶתְעַקִּימוּ עֵינָיו, וְאֵת אֲמַרְת דְּתָוּה חָמִי
 בְּגְלוּי דְעֵינִין, וְאַסְתְּפֻל בִּיקְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לשון הקודש

שְׁלֻמְטָה, כְּמוֹ שְׁכֵתוּב (יהושע יג) וְאֵת בְּלָעָם
 בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֶם. קְרָאוּ הַכְּתוּב קוֹסֶם, שֶׁל
 טַנּוּפַת הַטַּנּוּפוֹת, אֵיךְ יִסְתְּפֻל בְּכַבּוּד
 רַבּוֹנוֹ? וְעוֹד, הֲרִי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 בְּמִרְאָה אַחַד שְׂרָאָה לְפִי שְׁעָה, שְׁכֵתוּב
 וַיִּגַּל ה' אֶת עֵינָי בְּלָעָם, הֲתַעַקְמוּ עֵינָיו,
 וְאִתָּהּ אֹמַר שְׁהָרִי רוּאָה בְּגְלוּי עֵינִים
 וּמְסִתְפֻל בְּכַבּוּד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא?

אָמַר לוֹ, אֲנִי שְׁמַעְתִּי. כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ
 לְהַסְתְּפֻל, הָיָה נוֹפֵל וְרוּאָה, וְכַעַת לֹא
 הִצְטְרַךְ לְהַסְתְּפֻל.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, בְּדַרְגָּה עֲלִיּוֹנָה יוֹתֵר
 הָיָה עַל כָּל נְבִיאֵי הָאֲמוּנָה, שֶׁהוּא גְלוּי
 עֵינִים, רוּאָה וּמְסִתְפֻל בְּכַבּוּד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. וְהֲרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּלָעָם הָיָה
 יוֹדֵעַ בְּכֻשְׁפֵי בְּאוֹתָם בְּתַרְסִים תַּחְתּוֹנִים

אָמַר לֵיהּ, אֲנָא אֶהְדְּרֵנָא לְקַבְלָךְ. דִּידִי וְדִידְךָ בְּעֵי
 צְחוּתָא. וְדָאִי רִזִּי אֹרִייתָא עֲלָאִין, וְלֹא יִבְלִין
 בְּנֵי עֲלָמָא לְמִיקָם עֲלִייהוּ. בְּגִין כֵּךְ אָסִיר לְאֶקְדָּמָא
 בְּמִלְחָה דְאֹרִייתָא, עַד דִּישְׁמַע מַלְחָה וַיַּדַּע לָהּ עַל
 בְּרִייהּ. אָתוּ לְקַמְיָה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמְרוּ מַלְחָה קַמְיָה.
 פְּתַח וְאָמַר, (תהלים ח) מָה אֲנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וְגו', הָאִי
 קָרָא אוּקְמוּהָ, דְמַמְנָן דְעֲלָמָא אָמְרוּהָ,
 בְּשַׁעְתָּא דְסָלִיק בְּרַעוּתִיהּ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַבְרִי
 אֲנָשָׁא. קָרָא לְכַתּוּת פְּתוּת דְמַלְאכֵי עֲלָאָה, וְאוֹתִיב
 לֹון קַמְיָה. אָמַר לֹון, בְּעֵינָא לְמַבְרִי אָדָם. אָמְרוּ
 קַמְיָה, (תהלים מט) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין וְגו'. אוּשֵׁיט
 קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲצַבְעָא דִילֵיהּ, וְאוּקִיד לֹון. אוֹתִיב
 פְּתוּת אֶתְרַנִּין קַמְיָה, אָמַר לֹון בְּעֵינָא לְמַבְרִי אָדָם.
 אָמְרוּ קַמְיָה, (דף ר"ח ע"א) מָה אֲנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ. מָה טִיבוּ
 דְבַר נָשׁ דָּא. אָמַר לֹון, בַּר נָשׁ דִּיהָא בְּצִלְמָא דִידָן,

לשון הקודש

אותו בשעה שעלה ברצון הקדוש ברוך הוא
 לברא אדם. קרא לכתות פתות של מלאכי
 עליון והושיבם לפניו. אמר להם, אני רוצה
 לברא אדם. אמרו לפניו, (שם מט) ואדם ביקר
 בל ילין וגו'. הושיט הקדוש ברוך הוא
 אצבעו ושרף אותם. הושיב פתות אחרות
 לפניו. אמר להם, אני רוצה לברא אדם.
 אמרו לפניו, ממה אננוש כי תזכרנו? מה טיבו

אמר לו, אני אחזור למולך, שלי ושלך צריך
 צחות. ודאי סודות תורה עליונים, ולא
 יכולים בני אדם לעמוד עליהם. לכן אסור
 להקדים בדבר תורה עד שישמע דבר וידע
 אותו על בריו. באו לפני רבי שמעון ואמרו
 דבר לפניו.

פתח ואמר, (תהלים ח) מה אננוש כי תזכרנו
 וגו'. פסוק זה פרשוהו שממני העולם אמרו

דִּיְהִי חֲכַמְתָּא דִּילִיָּה, עֲלָא מַחְכְּמַתְכוּן.

כִּיּוֹן דְּבִרָא אָדָם, וְחֲטָא, וְנִפְק בְּדִימוּס קַמִּיָּה,
אָתוּ עֲזָא וְעֲזָא"ל, אָמְרוּ קַמִּיָּה, פְּתַחוּן פּוּה
אִית לָן גַּבְדָּ, הָא בַר נָשׁ דְּעַבְדַת חָטִי קַמְךָ. אָמַר
לְהוּ, אֲלִמְלָא תְּהוּוֹן שְׂכִיחִי גַבְיִיחוּ וְכוּ'. מַה עֲבַד
קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָפִיל לֹון מְדַרְגָּא קַדִּישָׁא דְלַהוּן
מִן שְׂמַיָּא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַשְׁתָּא אַהֲדַרְנָא לְתִיבְתִיכוּן.
דְּבַלְעִים אָמַר נּוֹפֵל וְגַלּוּי עֵינָיִם, אִי נִימָא
דְלָא הוּה חָכִי, וְשְׂכִיחִי קָא מְשַׁבַּח גַּרְמִיָּה, הֵיךְ יִכְתוּב
קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְלָה כְּדִיבָא בְּאוּרִייתָא. וְאִי מְלָה
דְּקָשׁוּט הִיא, הֵיךְ יִשְׁתַּבַּח הַהוּא רְשַׁע בְּדַרְגָּא עֲלָאָה
עַל כָּל גַּבְיָי מְהִימְנוּתָא. וְעוּד, דְּהָא לָא שְׂרִיָּא
קַדְשָׁה דְלַעִילָא, אָלָא בְּאַתְרִיָּה דְאַתְחִזִּי לִיָּה.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כַּעַת הַשְׁכַּתִּי לְשַׁאלְתְּכֶם,
שְׂבַלְעִים אָמַר נּוֹפֵל וְגַלּוּי עֵינָיִם. אִם נֹאמַר
שְׂלָא הָיָה כָּךְ, וְשְׂכִיחִים הָיָה מְשַׁבַּח אֶת עַצְמוֹ
– אֵיךְ יִכְתוּב הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דְבַר בּוֹזֵב
בַּתּוֹרָה?! וְאִם דְּבַר אֱמֶת הוּא, אֵיךְ יִשְׁתַּבַּח
אוֹתוֹ רְשַׁע בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה עַל כָּל גַּבְיָי
הָאֱמֶת?! וְעוּד, שְׂכִיחִי אֵין שׁוֹרְהַ קַדְשָׁה
הַעֲלִיוֹנָה, רַק בְּמִקּוּם הָרְאוּי לָהּ.

שֶׁל אָדָם זֶה? אָמַר לָהֶם, בֶּן אָדָם שְׂיִהִיָּה
בְּצִלְמִם שְׁלֵנוּ, שְׂתִהִיָּה חֲכַמְתּוֹ עֲלִיוֹנָה
מַחְכְּמַתְכוּם.

כִּיּוֹן שְׂבִרָא אָדָם, וְחֲטָא, וְנִצָּא וּפְאִי לְפָנָיו,
כְּאוּ עֲזָא וְעֲזָא"ל, אָמְרוּ לְפָנָיו: פְּתַחוּן פּוּה יִשׁ
לְנוּ אֵלֶיךָ, חֲרִי בֶן אָדָם שְׁעִשִׁית חֲטָא לְפָנֶיךָ!
אָמַר לָהֶם: אֲלִמְלָא תְּהִיוּ מְעוּיִים אֲצִלְמִם וְכוּ'.
מַה עֲשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? הַפּוֹלֵם מְדַרְגָּתָם
הַקְדוּשָׁה מִהַשְׂמִימִם.

הַשְׁתָּא אֶהְדְּרָנָא לְמִלָּה קְדָמָא. בְּתַר דְּאַפִּיל לֹון
 קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, מֵאַתְרָּהּ קְדִישָׁא דְּלֵהוֹן.
 טַעוּ בְּתַר נָשִׁי עָלְמָא, וְאַטְעוּ עָלְמָא. הָכָא אִית
 לְאַסְתַּבְּלָא, וְהָא כְּתִיב (תהלים קד) עוֹשֶׂה מְלֵאכֵינוּ רוּחוֹת
 וְגו'. וְהָא אֵלֵינוּ מְלֵאכֵינוּ הוּו, אִידָּךְ יִכְלוּ לְאַתְקִימָא
 בְּאַרְעָא. אֵלָּא תָּא חַזִּי, כָּל אֵינֹון (מְלָכִים) דְּלְעִילָא, לָא
 קִיִּימִין, וְלָא יִבְלִין לְמִיָּקָם, בְּרַ בְּנִהוּרָא עֲלָא דְנִהִיר
 לֹון, וְקִיִּים לֹון. וְאִי פָּסִיק מְנִייהוּ הֵהוּא נְהוּרָא
 דְּלְעִילָא, לָא יִבְלִין לְמִיָּקָם. כָּל שְׁבִין אֵלֵינוּ דְּאַפִּיל לֹון
 קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא. וּפְסִק מְנִייהוּ הֵהוּא נְהוּרָא
 דְּלְעִילָא, דְּאַשְׁתַּנִּי זִינּוּייהוּ. וּכְךָ נִחְתּוּ וְשָׁלִיט בְּהוּ
 אִוִּירָא דְּעָלְמָא, אֲשֶׁתְּנוּ בְּדִרְגָּא אֶחְרָא.

תָּא חַזִּי, מִנָּא דְּהָוָה נְחִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּרָא,
 הֵהוּא מִנָּא הָוָה, מִטְּלָא דְּלְעִילָא, דְּהָוָה נְחִית
 מֵעֲתִיקָא סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין. וְכֵן הָוָה נְחִית, הָוָה

לשון הקודש

אוֹתָם. וְאִם פּוֹסֵק מֵהֶם אוֹתוֹ הָאוֹר, לֹא
 יִכְלוּם לְעַמְד. כָּל שְׁבִין אוֹתָם שְׁהִפִּילָם
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַפְּסִיק מֵהֶם אוֹתוֹ הָאוֹר
 שְׁלַמְעֵלָה שְׁהַשְׁתַּנָּה זִינּוּם. וּכְשִׁירְדוּ וְשָׁלַט
 בָּהֶם אִוִּיר הָעוֹלָם, הַשְׁתַּנּוּ בְּדִרְגָּה אֶחְרָת.
בַּא וְרָאָה, הַמֵּן שְׁהִיָּה יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר,
 אוֹתוֹ מִן הָיָה מִטְּל שְׁלַמְעֵלָה, שְׁהִיָּה יוֹרֵד
 מִהַעֲתִיק הַנְּסֻתָּר שֶׁל כָּל הַנְּסֻתָּרִים. וּכְשִׁיָּה

כְּעַת חוֹרְנוּ לְדַבֵּר הָרֵאשׁוֹן. אַחֲרֵי שְׁהִפִּילָם
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמְּקוֹמָם הַקְּדוּשׁ, טַעוּ
 אַחַר נְשׁוֹת הָעוֹלָם וְהַטַּעוּ אֶת הָעוֹלָם. כָּאֵן יֵשׁ
 לְהַסְתַּבְּל, וְהָרֵי בְּתוֹב (תהלים קד) עוֹשֶׂה מְלֵאכֵינוּ
 רוּחוֹת וְגו'. וְהָרֵי מְלָאכִים אֵלּוּ הֵי, אִידָּךְ יִכְלוּ
 לְהַתְקִים בְּאַרְיָן? אֵלָּא בַּא וְרָאָה, כָּל אוֹתָם
 (מְלָכִים) שְׁלַמְעֵלָה לֹא עוֹמְדִים וְלֹא יִכְלוּם
 לְעַמְד, רַק בְּאוֹר עֲלִיּוֹן שְׁמַאִיר לָהֶם וּמְקִיָּם

נְהוּרִיָּה נִהִיר בְּכִלְהוּ עֲלָמִין, וּמִנִּיָּה אֲתוֹן חֲקֵל
 דְּתַפּוּחִין, וּמִלְאָכֵי עֲלָאֵי. וְכֵד הָוָה נָחִית לְתַתָּא,
 וְשָׁלִיט בֵּיה אֲוִירָא דְעֲלָמָא, אֲנְלִיד, וְאַשְׁתַּנִּי זִינִיָּה,
 וְלֹא הָוָה זִינִיָּה אֲלָא כְּמָה דְכְּתִיב, (במדבר יא) וְהָמֹן בְּזָרַע
 גֹּד הוּא וְגו', וְלֹא יִתִּיר. וְכָל שְׁפָן מִלְאָכִין, בִּינֹן
 דְנִתְּתוּ וְשָׁלִיט בְּהוּ אֲוִירָא, אֲשִׁתַּנּוּ מִחֵהוּא דְרָנָא
 קַדְמָאָה דְהוּוּ.

כָּה עֲבַד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. חָמָא דְאַטְעִינן עֲלָמָא,
 קָשֶׁר לֹזן בְּשִׁלְשָׁלָאֵי דְפְּרוּזָלָא בְּטוּרָא דְחִשׁוּכָא,
 בְּאֵן אֲתֵר יִתְבִי. בְּעֵמִיקָא דְטוּרֵי. אוֹתִיב לִיָּה לַעֲזָ"א,
 וְרַמִּי חִשׁוּכָא דְאַנְפִּין. בְּגִין דְחֵהִיא שְׁעֵתָא דְקָשֶׁר לֹזן
 קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲתַתְּקַף וְאַרְגִּיז בְּלִפִּי מַעְלָה,
 וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲפִיל לִיָּה בְּעוּמְקָא עַד קַדְלִיָּה,
 וְזָרִיק חִשׁוּכָא בְּאַנְפִּין. עֲזָא"ל דְלֹא אֲתַתְּקַף, אוֹתִיבִיָּה
 גִּבִּיָּה, וְנִהִיר לִיָּה חִשׁוּכָא.

 לִשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

מִה עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? רְאָה שֶׁהֲטַעַנו
 אֶת הָעוֹלָם, קָשָׁרָם בְּשִׁלְשָׁלָאוֹת בְּרוּזֵל בְּהַר
 הַחֲשָׁף. בְּאִיזָה מְקוֹם יוֹשְׁבִים? בְּעֵמֶק הַהָר.
 הוֹשִׁיב אֶת עֲזָ"א, וְזָרַק חֲשָׁף הַפְּנִים. מִשׁוּם
 שְׁבָאוֹתָה שְׁעָה שְׁקָשָׁרָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 הַתְּחִיב וְהַרְגִּיז בְּלִפִּי מַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הִפִּילוּ בְּעֵמֶק עַד צְוֹארוֹ, וְזָרַק חֲשָׁף
 בְּפָנָיו. עֲזָא"ל שְׁלֵא הַתְּחִיב, הוֹשִׁיבוּ לְפָנָיו,

נוֹחַת, הִיָּה אוֹרוֹ מְאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִמֶּנּוּ
 גִּזוֹן שָׂדֶה הַתְּפוּחִים וּמִלְאָכִים עֲלִינִים.
 וְכִשְׁהִיָּה יוֹרֵד לְמַטָּה וְשׁוֹלֵט בּוֹ אֲוִיר הָעוֹלָם,
 הִיָּה מְגִלִיד נִקְפָּא, וּמִשְׁתַּנֵּה זִינֹו, וְלֹא הִיָּה זִינֹו
 אֲלָא כְּמוֹ שְׁכַתוּב (במדבר יא) וְהָמֹן בְּזָרַע גֹּד הוּא
 וְגו', וְלֹא יוֹתֵר. וְכָל שְׁפָן הַמִּלְאָכִים, בִּינֹן
 שְׁיָרְדוּ וְשָׁלֵט בְּהֶם אֲוִיר, הַשְׁתַּנּוּ מֵאוֹתָה
 דְרָגָה רֵאשׁוֹנָה שְׁהִיוּ בָּהּ.

וּבְנֵי עֲלָמָא דִּידְעִין אֶתְרִייהוּ, אֶתְיִין לְגַבְיֵיהוּ, וְאוֹלְפִין
 לֹזֵן לְבְנֵי נֶשֶׁא חֲרָשִׁין וּנְחָשִׁין וּקְסָמִין. וְאֵינֹון
 טוּרֵי חֲשׂוּכָא, אֶקְרוּן חֲרֵרֵי קָדָם. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין
 דְּחֲשׂוּכָא אֶקְדִים לְנִהוּרָא. וּבְגִין כֶּךָ, טוּרֵי חֲשׂוּכָא,
 חֲרֵרֵי קָדָם אֶקְרוּן. לָבָן וּבְלָעָם מַנְיֵיהוּ אוֹלְפֵי חֲרָשִׁין.
 וְהֵינֵנו דְּאָמַר בְּלָעָם, מִן אָרַם יִנְחֵנִי בְּלָק מְלַךְ מוֹאֵב
 מִחֲרֵרֵי קָדָם וְגו'.

תָּא חַזִי, בְּלָעָם הָיָה קָא מְשַׁבַּח גְּרַמְיָה מִהֵאֵי אֶתְרֵי,
 וְאָמַר נָאִם שׁוֹמֵעַ אֶמְרֵי אֵל וְגו'. בְּגִין דְּעֵזְרָא
 וְעֵזְרָא"ל, אֶמְרֵי לְאֵינוֹן בְּנֵי עֲלָמָא, מֵאֵילִין מְלִין עֲלָאִין,
 דְּתוֹן יַדְעֵי בְּקַדְמִיתָא לְעֵילָא. וּמִשְׁתַּעֵי מֵעֲלָמָא
 קְדִישָׁא דְּהוּוּ בֵיהּ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב שׁוֹמֵעַ אֶמְרֵי
 אֵל. שׁוֹמֵעַ קוֹל אֵל, לֹא כְּתִיב, אֶלָּא אֶמְרֵי אֵל, אֵינוֹן
 אֶמְרִין דְּאֶמְרֵי מַנְיָה. מָאֵן דְּאֶתִי מִפְּרָקָא, וְשָׂאֵלִין

 לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

וְהֵאִיר לוֹ הַחֹשֶׁךְ.

מוֹאֵב מִחֲרֵרֵי קָדָם וְגו'.

בַּא וְרָאָה, בְּלָעָם הָיָה מְשַׁבַּח אֶת עַצְמוֹ
 מִמְּקוֹם זֶה, וְאָמַר, נָאִם שְׁמַע אֶמְרֵי אֵל
 וְגו'. מִשׁוּם שְׁעֵזְרָא וְעֵזְרָא"ל אוֹמְרִים לְאוֹתָם
 בְּנֵי הָעוֹלָם מֵאוֹתָם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים שִׁדְעוּ
 בְּתַחֲלָה לְמַעַלָּה, וּמִדְּבָרִים מֵעוֹלָם הַקְּדוֹשׁ
 שִׁדְעוּ בּוֹ. זֶהוּ שְׁכִתוּב שְׁמַע אֶמְרֵי אֵל. לֹא
 כְּתוּב שׁוֹמֵעַ קוֹל אֵל, אֶלָּא אֶמְרֵי אֵל, אוֹתָן

וּבְנֵי הָעוֹלָם שִׁדְעוּ עִים מְקוֹמָם, בָּאִים אֲלֵיהֶם
 וּמְלַמְדִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם כְּשָׂפִים וּנְחָשִׁים
 וּקְסָמִים. וְאוֹתָם הָרִי הַחֹשֶׁךְ נִקְרָאִים חֲרֵרֵי
 קָדָם. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהַחֹשֶׁךְ מִקְדִים
 לְאוֹר, וּמִשׁוּם זֶה הָרִי הַחֹשֶׁךְ נִקְרָאִים חֲרֵרֵי
 קָדָם. לָבָן וּבְלָעָם לְמַדּוֹ מִהֶם כְּשָׂפִים, וְהֵינֵנו
 מֵה שְׁאָמַר בְּלָעָם, מִן אָרַם יִנְחֵנִי בְּלָק מְלַךְ